

Кругла М.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6268-7635>

Назім А.Р.

*здобувач вищої освіти
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4311-1572>

Kruhla Maryna

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Consulting
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

Nazim Alina

*Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Анотація. У статті розглядається трансформація системи документального забезпечення та обліку гуманітарної допомоги в Україні в умовах воєнного стану. Метою дослідження є розробка комплексного підходу, що інтегрує внутрішні регламенти, цифрові інструменти та нормативні вимоги для забезпечення прозорості та контролю. Автори аналізують чинну нормативну базу, що регулює декларативний підхід та пільгові умови ввезення вантажів. Особлива увага приділяється ролі автоматизованої системи обліку гуманітарної допомоги (АС ГД) як центральної платформи, що забезпечує електронний трекінг і верифікацію даних на всіх етапах – від реєстрації до видачі. Деталізовано повний ланцюг первинної документації, необхідної для підтвердження цільового використання вантажів: від митно-транспортних документів до внутрішніх облікових реєстрів та документів розподілу допомоги. Зроблено висновок, що ефективна модель управління гуманітарною допомогою функціонує як багаторівнева структура, де документальна точність є необхідною умовою для підзвітності перед державою та донорами.

Ключові слова: документування, первинні документи, облік, звітність, гуманітарна допомога, АС ГД, донор, отримувач гуманітарної допомоги, прозорість, воєнний стан, контроль.

Вступ та постановка проблеми. В складних умовах воєнного часу система гуманітарної допомоги в Україні стала не лише джерелом базового виживання для мільйонів громадян, але й полем постійного адміністративного та фінансового напруження. Недосконалий механізм документального оформлення і обліку використання гуманітарної допомоги та її відображення у звітності підвищує ризики зловживань, і в результаті – зниження довіри донорів та реципієнтів.

З огляду на стрімке зростання обсягу допомоги, яку передають іноземні держави, фонди, корпорації та приватні особи, сформувалась потреба комплексного перегляду підходів до фіксації, моніторингу та контролю потоків гуманітарної допомоги на основі сучасних цифрових і правових інструментів. Проблематика організації системної звітності у межах гуманітарної діяльності набуває особливої актуальності в контексті публічного адміністрування, де

кожен управлінський крок потребує документального підтвердження, фіскальної прозорості та етичного обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий інтерес до цієї тематики окреслюється низкою праць, присвячених правовим, економічним та обліковим аспектам обігу гуманітарної допомоги. Дудоров О. та Мовчан Р. проаналізували кримінально-правову заборону щодо незаконного використання гуманітарних вантажів, акцентуючи на криміналізації зловживань у сфері їх розподілу та документального супроводу [1]. У дослідженні Колба О. наголошено, що випадки розкрадання гуманітарної допомоги волонтерами та посадовцями свідчать про системну кризу, яка потребує негайного комплексного вирішення на законодавчому, теоретичному та організаційному рівнях [2]. Прокопишин О. [3], Єфременко А., Малащенко Ю. [4] акцентують увагу на недосконалоостях порядку документального

оформлення та звітування за розподілом гуманітарної допомоги; Гайдучок Т., Сушицька Т. [5], Сушко Д., Бачило В. [6] пропонують практичні підходи до вирішення питань обліку, контролю та оподаткування гуманітарної допомоги. О. Прокопова, Н. Кудлаєва розкривають порядок ведення обліку гуманітарної допомоги, крізь призму добровільної передачі майна на потреби Збройних сил України [7].

Попри численні наукові розвідки, проблема досі розглядається переважно фрагментарно, а існуючий масив досліджень висвітлює лише окремі аспекти питання, не охоплюючи його комплексно. Недостатньо вивченими залишаються аспекти інтеграції внутрішньої облікової дисципліни, донорських вимог, податкової та митної звітності в систему контролю гуманітарної допомоги на єдиній платформі. Не досліджені механізми електронного трасування вантажів на всіх етапах – від генерації декларації до моменту видачі бенефіціару. Залишаються частково розкритими питання оформлення видачі допомоги у полігонних умовах; процедури внутрішньої інвентаризації та матеріальної відповідальності отримувачів тощо.

Метою статті є вироблення комплексного підходу до документального оформлення, звітності та контролю використання гуманітарної допомоги шляхом поєднання внутрішніх та зовнішніх регламентів, цифрових інструментів, нормативної бази з урахуванням умов сьогодення.

Результати дослідження. В сучасних українських реаліях, спричинених воєнними діями та гуманітарною кризою, документальне оформлення гуманітарної допомоги набуло не лише адміністративної ваги, а й стало невід'ємною складовою правової гарантії прозорості й підзвітності для організацій, що здійснюють соціальне посередництво. Центральне значення в цьому процесі відводиться нормативно-правовому регулюванню, яке закладає алгоритм дій, межі повноважень і відповідальності всіх суб'єктів, задіяних у наданні, прийманні та обліку допомоги. Базовим документом, який визначає сутність гуманітарної допомоги, надавачів і отримувачів гуманітарної допомоги, пільгові умови ввезення, організацію контролю за цільовим використанням є Закон України «Про гуманітарну допомогу» [8]. В спеціалізованому регулятивному полі слід зазначити постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» [9], наказ Міністерства фінансів України «Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги» [10] та інші.

Впроваджений декларативний підхід у визнанні вантажів гуманітарною допомогою, означає, що отримувач, а не донор має ініціювати реєстрацію вантажу в автоматизованій системі обліку гуманітарної допомоги (далі – АС ГД). Таким чином, на практиці змінилася логіка дій: юридична особа в Україні, яка внесена до офіційного Реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, повинна самостійно заповнити декларацію в системі, додати перелік вантажу, зазначити дані донора, вид транспорту,

габарити й терміни доставки. Дана модель базується на презумпції доброчесності отримувача, хоч і передбачає подальший контроль з боку Національної соціальної сервісної служби, якій делеговані функції моніторингу, включно з правом верифікації заявлених даних та перевірки використання ресурсу за призначенням. Така модель дозволила спростити логістичну процедуру і зробити її менш бюрократизованою, однак водночас посилила вимоги до облікової дисципліни, оскільки втрата чи фальсифікація даних може призвести до адміністративної відповідальності й виключення організації з переліку дозволених отримувачів. До того ж, за новими вимогами, статус гуманітарного вантажу на митниці підтверджується не фізичною довідкою, а електронним повідомленням автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги, що інтегрується з базами Державної митної служби.

Цифрова система АС ГД стала центральною платформою в обліку гуманітарних вантажів з функціоналом попередньої реєстрації, онлайн-аналітики, генерації ID вантажу, фіксації статусу розподілу й подальшого моніторингу використання. Структура системи побудована за принципом інтегрованого контролю, що дозволяє Національній соціальній сервісній службі перевіряти валідність інформації не лише декларативно, а й через відомчі перехресні канали. На етапі подачі інформації отримувач вносить дані про донора, найменування продукції, серії, терміни, обсяг, вагу, габарити, логістичний маршрут, пункти перетину та доставки, що згодом автоматично трансформується в декларацію. Після заповнення формується унікальний ідентифікатор вантажу, який використовується на всіх подальших етапах: на митниці, при прийманні, під час розподілу та у звітності. Цей код дозволяє зіставити інформацію між незалежними джерелами, а також спростити аудит. При переміщенні вантажу в межах країни вноситься оновлення до платформи про зміну статусу: «отримано», «на складі», «розподілено», «видано». Водночас АС ГД інтегрується з базою Реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, що дозволяє автоматично ідентифікувати право організації на отримання вантажу.

Диджиталізація процесів змінила не лише форму, а й суть документального забезпечення операцій. Показовим є факт, що в умовах воєнного стану, можливості отримання гуманітарної допомоги надано лише юридичним особам, що виключає випадкові ініціативи чи дії напівформальних груп громадян, орієнтуючи практику виключно на структури з відповідною реєстрацією, внутрішнім аудитом і фінансовою звітністю.

Для донорських програм, що фінансуються міжнародними фондами, облік має вестись із дотриманням норм контрактного супроводу: зберігання первинної документації протягом 5–7 років, дотримання валютних та митних правил, включення витрат у цільові бюджети. Первинна документація виконує роль не лише основи бухгалтерського відображення, а й правової гарантії, яка забезпечує

зворотність у системі контролю. На етапі ввезення гуманітарного вантажу оформлюється низка базових документів, про які зазначають в своїх працях науковці і практики [3, 5]. Передусім – це декларація в автоматизованій системі реєстрації гуманітарної допомоги з електронним підтвердженням її реєстрації. Далі – митні документи: митна декларація (МД), міжнародна товарно-транспортна накладна (CMR для автомобільного, AWB – авіаційного, Bill of Lading – морського транспорту), інвойс, пакувальний лист, специфікація, в якій зазначаються номенклатура, серії, терміни придатності, вага, об'єм.

Обов'язковим є лист від донора, в якому описуються умови цільового використання, найчастіше у формі окремого акту дарування або гарантійного листа. На основі цих документів здійснюється митне оформлення й одночасно готується супровідний пакет для отримувача гуманітарного вантажу. У випадках особливої категорії товарів – продуктів дитячого харчування, медичних засобів, інструментів додаються сертифікати якості, дозволи від Міністерства охорони здоров'я, висновки санітарно-епідеміологічної служби. Ці специфічні небухгалтерські документи, за переконанням Сушко Д. та Бачило В. дозволять уникнути зайвих ускладнень в процесі отримання і розповсюдження допомоги [6].

Після надходження вантажу на склад отримувача складається акт приймання-передачі. У ньому фіксуються сторони передачі, номенклатура, кількість одиниць, вага, стан продукції, дата приймання, умови зберігання. Документ підписується двома сторонами – представником донора або транспортної компанії та відповідальною особою отримувача. До акту додається прибуткова накладна, а також робиться запис у Журналі обліку надходжень

гуманітарної допомоги, який ведеться у вигляді картотеки: кожен вид продукції отримує артикул, партію, серію, термін придатності й фіксується залишок після надходження (Табл. 1).

Для забезпечення належного контролю узгоджуються схеми руху вантажів, встановлюється обов'язковість щомісячної або позапланової інвентаризації, протоколювання вибуття продукції з обмеженим терміном придатності, сортування, умови температурного зберігання, маркування продукції відповідно до програми. Це попереджувальні заходи, які необхідні для мінімізації втрат і зменшення ризиків подвійного використання гуманітарної допомоги. Колб О. слушно зауважує, що злочинність є динамічною системою, що вимагає від суспільства і держави своєчасної та ефективної реакції, включаючи запобіжні заходи, особливо в умовах сучасної воєнної політики України [2, с. 318]. Відхилення від цих процедур фіксуються актами, а динаміка руху відслідковується шляхом перехресної звірки між даними картотеки та звітністю програми. Для продукції, що потребує особливих умов (медикаменти, дитяче харчування, лабораторне обладнання) додаються регламентовані температурні карти, боксовані контейнери з датчиками, журнали фіксації умов зберігання. Подальша передача допомоги до конкретних реципієнтів або установ, здійснюється за окремим наказом керівника про розподіл, у якому зазначаються підстави, відповідальні особи, логістичні маршрути, програма, до якої належить допомога.

Сам розподіл супроводжується видатковими накладними або актами приймання-передачі. Інституційна допомога школам, лікарням, громадам оформлюється на юридичну особу. У випадках

Таблиця 1

Документальний супровід обліку ввезення гуманітарного вантажу

Етап	Тип документа	Ключовий зміст	Суб'єкти оформлення	Функціональне призначення
Початкове декларування	Декларація в АС ГД (good.gov.ua)	Реєстрація вантажу, електронне підтвердження	Відправник або уповноважена особа	Фіксація у держсистемі ввезення
Митне оформлення	Митна декларація (МД)	Загальна інформація про вантаж, країну походження	Відправник, брокер	Офіційне підтвердження імпорту
Транспортна документація	CMR / AWB / Bill of Lading	Відомості про доставку, маршрут, відповідальність перевізника	Транспортна компанія	Міжнародне підтвердження переміщення
Комерційна частина	Інвойс, пакувальний лист, специфікація	Вартість, склад, терміни, обсяг, номенклатура	Відправник	Деталізація вантажу, контрольні параметри
Правовий супровід	Акт дарування чи гарантійний лист	Цільове використання, зобов'язання донора	Донор або партнер	Юридична легітимізація допомоги
Приймання на складі	Акт приймання-передачі	Дані сторін, номенклатура, дата, кількість, стан продукції	Донор/транспортна компанія і отримувач	Офіційне підтвердження факту отримання
Внутрішній облік	Прибуткова накладна, Журнал надходжень	Артикул, серія, залишки, партія, дата, термін придатності	Відповідальний з обліку в отримувача	Безперервний контроль та інвентаризаційна відслідковувальність

Джерело: узагальнено авторами

індивідуальної видачі допомоги фізичним особам формується список з ідентифікаторами осіб (паспорт, ІПН, довідка ВПО), у якому фіксується отримання, підпис отримувача, обсяг допомоги, дата.

На рівні мобільного розподілу або полігонної доставки в польових умовах застосовуються маршрутні листи, в яких зазначено дату, номер вантажу, місце призначення, обсяг, відповідальних осіб, контакт бенефіціара. У багатьох проєктах додається GPS-трекінг руху з позначенням геолокації, часового інтервалу та фотопідтвердженням передачі вантажу. Переміщення вантажів між складами або на польові локації підтверджується товарно-транспортною накладною. Усі ці документи підшиваються у хронологічному порядку, щомісяця формуються звіти за внутрішніми формами, що передаються до бухгалтерії, а при потребі – донору.

Не менш складною є сфера донорської звітності, яка завжди вимагає високої деталізації, гнучкої адаптації під логіку конкретного гранту та обов'язкової відповідності локальним законодавчим нормам. У більшості донорських контрактів передбачено подання лог-фреймів, бюджетних таблиць з деталізацією на одиниці продукції, підтвердження кожної витрати первинними документами, а також – проведення зовнішнього аудиту. Часто донори наполягають на поданні так званого financial statement – таблиці відповідності бюджету до фактично витрачених коштів, із зазначенням джерела (номер гранту, транш, дата), каналу витрати (вид допомоги, програма, локація), та первинного підтвердження (інвойс, акт, накладна). Це дозволяє відстежити не лише суму, а і траєкторію використання коштів – аж до конкретної одиниці товару. Більше того, у межах деяких великих міжнародних грантів передбачено ревізії за участі зовнішніх сертифицизованих аудиторів, які перевіряють трасування вантажу за принципом «від декларації до бенефіціара». Якщо на якомусь етапі ланцюг порушується – відсутній акт видачі, некоректно заповнений маршрутний лист, немає підпису реципієнта – витрата вважається не підтвердженою, і організація може бути зобов'язана повернути кошти. Відповідно, звітність донора є не лише фінансовим обов'язком, а й фактором довгострокової репутації, що впливає на можливість майбутнього фінансування. Це стимулює благодійні структури запроваджувати власні аудиторські політики, проводити внутрішній аудит не рідше одного разу на квартал, із вибірковою аналізом не менш ніж 10% усіх операцій, включно з перевіркою термінів придатності, умов зберігання, обсягу видачі, цільового використання. Такий підхід не лише забезпечує відповідність донорам, а й готує організацію до зовнішнього аудиту. Дудоров О. та Мовчан Р. відмічають, що для повного підтвердження використання допомоги необхідно мати замкнений цикл документів: від декларації до акту видачі, з обов'язковим дублюванням у внутрішніх реєстрах. Відсутність хоча б одного документа ставить під сумнів легітимність використання допомоги, що може мати наслідки як для

податкової звітності, так і для подальшого фінансування з боку донорів [1, с. 99]. Єфременко А., Малащенко Ю., Гордєєв Д. при цьому, зазначають, про існуючу проблему в звітуванні до державних органів з питань гуманітарної допомоги: «відсутність єдиної процедури та форми подання звітності отримувачами і набувачами (юридичними особами) гуманітарної допомоги призводить до вибіркового звітування» [4].

Завершується обліковий процес для отримувачів гуманітарної допомоги звітністю до контролюючих органів – річним звітом про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації (ф.№ 553), яка подається до Державної податкової служби протягом 60 днів після закінчення фінансового року. У ньому окремим блоком відображаються надходження та витрати за гуманітарними та соціальними програмами. При цьому, до звіту додаються облікові дані з розшифровками: суми цільових надходжень, конкретні напрями використання, залишки на рахунках, а також – інформація про залишки матеріальних ресурсів на складах. Звітність є досить інформативною і дозволяє податковим органам проводити аудит як фінансових показників, так і логістичних операцій.

З погляду публічного адміністрування, уся структура обліку благодійної та гуманітарної допомоги в Україні нині функціонує як поліцентрична модель – з розподілом компетенцій між Міністерством соціальної політики, Національною соціальною службою, Державною митною службою, Міністерством фінансів та відповідними регіональними структурами. Кожен з цих органів має свою ділянку відповідальності, проте функціонує у спільному нормативному полі. Це забезпечує не лише міжвідомчу взаємодію, а й певну децентралізацію облікових процедур, що дає змогу оперативно адаптуватися до логістичних чи адміністративних збоїв. Крім того, за рахунок цифровізації процесів, такі системи, як АС ГД, реєстр НПО, податкові кабінети, реєстри публічних закупівель створюють наскрізний інформаційний трекінг кожного вантажу, що дає можливість не лише перевірити законність операції, а й відстежити ефективність розподілу на рівні громади. У результаті такого підходу організації, що здійснюють благодійну діяльність, мають у своєму розпорядженні не лише інструменти обліку, а й потенціал стратегічного планування логістичних маршрутів, формування заявок за реальними потребами, аналітики залишків і виявлення вузьких місць у ланцюгах постачання.

Висновки. Система документального оформлення гуманітарної та благодійної допомоги в Україні функціонує як багаторівнева структура з інтеграцією адміністративних, податкових, митних і донорських вимог. У її основі – поєднання внутрішньої регламентованої дисципліни та зовнішнього нормативного контролю, реалізованого через електронні платформи АС ГД, реєстри неприбуткових організацій і податкову звітність. Уся логістика – від реєстрації вантажу до видачі

бенефіціарам – супроводжується повним пакетом первинної документації, внутрішніми політиками та протоколами обліку, які забезпечують відстежуваність, прозорість і підтвердження цільового використання вантажів. Сукупність заходів дозволяє

сформувати ефективну модель управління допомогою, де документальна точність є ключем до функціональної стійкості системи, забезпечення відповідальності перед державою й донорами та збереження довіри серед реципієнтів.

Список використаних джерел:

1. Дудоров О. О., Мовчан, Р. О. Кримінально-правова заборона щодо незаконного використання гуманітарної допомоги. *Луганський державний університет внутрішніх справ*. 2022. Вип. 2. С. 99–115. URL: <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/2600>
2. Колб О. Г. Кримінально-правові заходи запобігання розкраданням майна волонтерськими організаціями України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 317–319. URL: http://lsej.org.ua/4_2022/75.pdf
3. Прокопишин О. Особливості обліку гуманітарної допомоги. *Економічний дискурс: міжнародний збірник наукових праць*. Тернопіль : Крок, 2014. Вип. 2. С. 312–314.
4. Сфременко А. Г., Малащенко Ю. А., Гордєєв Д. О. Недосконалість системи обліку та звітування про фактичний розподіл гуманітарної допомоги. *Світ наукових досліджень*. Випуск 23: мат. міжнар. мультидисц. наук. інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 24-25 жовтня 2023 р.). Тернопіль: ФОП Шпак В.Б., 2023. С. 21–23. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/4851/>
5. Гайдучок Т. С., Сушицька Т. М. Облік гуманітарної допомоги: аналіз та практичні аспекти. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3138>
6. Сушко Д., Бачило В. Гуманітарна допомога: документальне оформлення, облік та відповідальність. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/12264_gumantarna-dopomoga-dokumentalne-oformlennya-oblk-ta-vidpovdalnst
7. Прокопова О. М., Кудлаєва Н. В. Бухгалтерський облік в умовах воєнного стану: ключові характеристики та проблемні аспекти. *Інвестиції : практика та досвід* : наук.-практ. журн. 2022. № 9–10 (трав.). С. 38–43. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1850>
8. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22.10.1999 р. № 1192-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 51. Ст. 451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 09.11.2025).
9. Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. № 953. *Офіційний вісник України*. 2023. № 91.
10. Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги: Наказ Міністерства фінансів України від 14.12.99 р. № 298. *Офіційний вісник України*. 1999. № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text> (дата звернення: 08.10.2025).

References:

1. Dudorov, O. O., Movchan, R. O. (2022). Kryminalno-pravova zaborona shchodo nezakonnogo vykorystannia humanitarnoi dopomohy [Criminal law prohibition on the illegal use of humanitarian aid]. *Luhansk State University of Internal Affairs*. Is. 2. Pp. 99–115. (in Ukrainian)
2. Kolb, O. H. (2022). Kryminalno-pravovi zakhody zapobihannia rozkradanniam maina volonterskymy orhanizatsiiamy Ukrainy [Criminal law measures to prevent the theft of property by volunteer organizations of Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. No. 4. Pp. 317–319. (in Ukrainian)
3. Prokopyshyn, O. (2014). Osoblyvosti obliku humanitarnoi dopomohy [Features of accounting for humanitarian aid]. *Ekonomichnyi dyskurs: mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*. Ternopil : Krok. Is. 2. Pp. 312–314. (in Ukrainian)
4. Yefremenko, A. H., Malashenko, Yu. A., Hordieiev, D. O. (2023). Nedoskonalist systemy obliku ta zvituvannia pro faktychnyi rozpodil humanitarnoi dopomohy [Imperfection of the system of accounting and reporting on the actual distribution of humanitarian aid]. *Svit naukovykh doslidzhen*. Vypusk 23: mat. Mizhnar. multidysts. nauk. internet-konferentsii. Ternopil : FOP Shpak V.B. Pp. 21–23. (in Ukrainian)
5. Haiduchok, T. S., Sushytska, T. M. (2024). Oblik humanitarnoi dopomohy: analiz ta praktychni aspekty [Accounting for humanitarian aid: analysis and practical aspects]. *Efektivna ekonomika*. No. 2. Available at: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3138> (in Ukrainian)
6. Sushko, D., Bachylo, V. Humanitarna dopomoha: dokumentalne oformlennia, oblik ta vidpovidalnist [Humanitarian aid: documentation, accounting and responsibility]. Available at: https://buh.ligazakon.net/aktualno/12264_gumantarna-dopomoga-dokumentalne-oformlennya-oblk-ta-vidpovdalnst (in Ukrainian)
7. Prokopova, O. M., Kudlaieva, N. V. (2022). Bukhhalterskyi oblik v umovakh voiennoho stanu: kliuchovi kharakterystyky ta problemni aspekty [Accounting in conditions of martial law: key characteristics and problematic aspects]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. No. 9–10 (May). Pp. 38–43. Available at: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1850> (in Ukrainian)
8. Zakon Ukrainy «Pro humanitarnu dopomohu» vid 22.10.1999 r. № 1192-XIV [Law of Ukraine “On Humanitarian Aid” from 22.10.1999 no. 1192-XIV]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (Accessed 09.11.2025). (in Ukrainian)
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Deiaki pytannia propusku ta obliku humanitarnoi dopomohy v umovakh voiennoho stanu” vid 05.09.2023 r. № 953 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Some issues

- of admission and accounting of humanitarian aid in conditions of martial law” from 05.09.2023 no. 953]. (in Ukrainian)
10. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy “Pro poriadok bukhgalterskoho obliku humanitarnoi dopomohy” N 298 vid 14.12.99 r. [Order of the Ministry of Finance of Ukraine “On the procedure for accounting of humanitarian aid” no. 298 from 14.12.99]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text> (Accessed 08.10.2025). (in Ukrainian)

DOCUMENTARY PROVISION OF HUMANITARIAN AID

Summary. The article examines the transformation of the system of documentary support and accounting of humanitarian aid in Ukraine under martial law. The problem is posed by the rapid growth of the volume of aid and the imperfection of the registration mechanism, which increases the risks of abuse and reduces the trust of donors. The purpose of the study is to develop a comprehensive approach that integrates internal regulations, modern digital tools and regulatory requirements to ensure fiscal transparency and end-to-end control. The current regulatory framework regulates the declarative approach in recognizing goods as humanitarian aid and establishes preferential conditions for their import. The central importance in the accounting process is given to the Automated System for Accounting of Humanitarian Aid (AS HA). AS HA functions as a single platform that provides electronic tracking, generation of a unique cargo identifier, recording of status and verification of data at all stages - from the initial declaration to the moment of issuance to the beneficiary. The study details the full chain of primary documentation required to confirm the intended use of goods, starting from customs and transport documents at the import stage (declarations, CMR) and ending with internal accounting registers and distribution documents (acts, lists of recipients). It is concluded that an effective aid management model functions as a multi-level polycentric structure with a division of competences between different departments, where documentary accuracy is a necessary condition for accountability to the state and donors. Proper registration ensures a closed control cycle, which minimizes criminal and legal risks of abuse and confirms the legitimacy of operations for audit. An effective aid management model operates as a multi-layered structure, where documentary accuracy is a prerequisite for accountability to the state and donors. Proper documentation ensures a closed loop of control, minimizing the risks of abuse and confirming the legitimacy of operations for external audit.

Keywords: documentation, primary documents, accounting, reporting, humanitarian aid, AS DG, donor, recipient of humanitarian aid, transparency, martial law, control.

Стаття надійшла: 18.11.2025

Стаття прийнята: 04.12.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025